

HRVATSKE NOVINE

Izhajadu vsaku sobotu

Rukopisi i predplaća šalju se na naslov:

„Hrvatske Novine“

Wien V. Bez., Margaretenplatz Nr. 7

Vsaki broj stoji 10 grošev

**Glasnik
gradišćanskih Hrvatov**

Sloga je moć!

Predplaća znaša: za leto dan . . . 4-80 šil.
za pol leta . . . 2-40 šil.
za četvrt leta . . . 1-20 šil.
Za Ugarsku za četvrt leta . . . 12.000—u.K.
jedan broj stoji . . . 1.100—u.K.
Za Jugoslaviju na leto . . . 100—din.
Za Ameriku . . . 3—dol.

Lelo V.

U Beču, 21. maja 1927.

Broj 21.

Parlamenta i naš zemaljski sabor.

Pogadjanja med gradjanskimi strankami su peljala do rezultata. Vladu čedu sastaviti kršćanskosocijalisti, velikonimci i Landbund. Savezni kancelar će biti opet dr. Seipel. Vice-kancelar će biti Karl Hartleb od Landbunda. Ministar za trštvo i promet bit će dr. Schürff (velikonimac). Nadalje čedu biti sledeći kršćanskosocijalisti zastupnici ministri: zastupnik Richard Schmitz za podučavanje, zastupnik dr. Josef Resch za socijalnu upravu, zastupnik dr. Viktor Kienböck za finacijske posle, zastupnik Andreas Thaler za poljodelstvo, zastupnik Karl Vaugoin za vojsku. Zvana toga će bit još odbran za ministra dr. Dinghofer (velikonimac), ki će bit jedno vrime prez portfelja, dokle se ne načini samostalno ministarstvo za pravdu, ča će on pak naprikzeti. Ova vlada će se odibrat na 19. maja, kade će i savezni kancelar dr. Seipel razložit vladin program. Prik toga programa će se razviti debata.

U ime socijaldemokrata je dr. Bauer, socijaldemokratski peljač, jur razložil program, koga čedu oni zastupat u narodnom spravišču. Prvič borba proti carinam na seljačke produkte, a to podražava, kot to veli dr. Bauer, hranu i s tim žitak. Drugič borba proti verozakonskoj školi. Trećič borba za zapeljanie civilnoga hištva po celoj Austriji, kot je to jur u Gradišču. Kot vidimo je najavljena borba proti nakanjenim carinam na seljačke produkte, akoprem ima Austrija od svih susedskih držav najniže carine na seljačke produkte i da se nahaja danas poljodelstvo u najvećoj gospodarstvenoj nevolji. Ovde se mora pomoć i to se mora godati samo tako, ako se velika konkurencija i ne zizma isključi, ali barem tako umanj, da ne zadavi naše poljodelstvo. K ovomu moremo dojt samo s carinami, kako je to učinjeno u susedskih državah.

Druga su kulturna pitanja. Verozakonske škole su osebužno za Hrvate vrlo važne i ako

je zgubimo, onda smo zgubili i zadnje, ča još imamo. To smo mogli jur viditi u nezdavnoj prošlosti. Ako nam to nij otprlo oči, onda nam nij za pomoć. Zakon od civilnoga hištva je jedini od ugarskih zakonov u Gradišču, ki je našal milosti kod socijaldemokrata i Landbunda. Čudnovato je, da u današnjoj velikoj gospodarstvenoj nevolji dojd u takovimi potribovanji, ka ne čedu, ako se i spunu, niti najmanje poboljšati naše bolestne gospodarske prilike.

U narodnom spravišču su se odibrali po ujedinanju med političkim strankami predsednik narodnoga spravišća. Prvi predsednik je Miklas (kršćanskosocijalist), drugi Eldersch (socijaldemokrat), a treći Waber (velikonimac). Odibrat se je još glavni odbor i perovodja. S jednom ričom učinilo se je vse, ča je potriбно, da bude moglo narodno spravišće počet svoje delovanje.

U Gradišču su pojedini klubi držali tanačenja u Železnu na 13. maja. Pogadjanja med strankami nisu još završena, ar se kažu kod sastavljanja koncentracione vlade veće teškoće. Na 20. maja će se zemaljski sabor polag zakona morat sastati. I onda će se odibrat nova vlada, ako se budu pogadjanja med pojediniimi strankami završila s uspehom.

Zemaljski sabor bi moral otvoriti bivši predsednik zemaljskoga sabora Brugnag. Brugnaga je ali utorak udrila kaplja, i akoprem ne postoji pogibelj za život, vsejedno ne more delati i upravljati svoje posle. Zato će se morat pozvati jedan od dvih potpredsednikov, da predsedu u zemaljskom saboru. Nijedan od tih dvih potpredsednikov, Sabel i Duld, nij već kotrig zemaljskoga sabora.

Nova zaslava.

Prošlu nedilju je zdignuta u višinu jedna nova blagoslovljena zastava i to zastava kat. junačkoga društva u Trajštofu. Ime sela Trajštofa izgovoreno po nimški znači selo žalosti. I ako je prlje bilo dost uzroka, da jedan Hrvat

s žaloščum samo misli na to lipo, veliko, čisto hrvatsko selo, danas tomu već nima uzroka. Suprotno, gdo je bil nedilju onde, ta je vidil ne samo mnogo radosti, veselja i oduševljenosti, nego se je i sam radostno zakvačil u kolo radostnih, ar velik je uzrok ove radosti.

Kako velik je bil uzrok nediljne radosti, more si premisliti samo on, ki zna, kako je izgledalo u toj općini još pred nekolikimi leti. Akoprem selo leži u blizini varoša Železnoga, vindar je selo bilo u društvenom pogledu skoro mrtvo. To su sobom donosile neugodne općinske prilike. Ljudstvo je bilo zaostavno tako reč samtomu sebi. Pak je vindar mladina našla iz ove nevolje vrata, na ka je stupila iz zaostavnosti u široki svet, kade si je hitro našla dobre prijatelje i verne tovaruše i s tim ujačala i svoje rede. Junaki su sami od sebe, prez kakovoga učnoga peljača utemeljili junačko društvo. Ta čin im služi na najveću diku, i za toliko već važe, ča su prilike, kad se je društvo prošlo leto u marcju utemeljilo, bile jako nepovoljne za selo.

S ovim su ovi junaki pokazali našoj inteligenciji, da nimaju volju ostati u kutu, ki je škur i kamo se zasipje pepel i nehasnovito dugovanje, nego da želju dojt u višinu, kade sviti sunce slobode i znanosti, s jednom ričom da želju korak držati s današnjim svitom i današnjim ljudi. Da se pak i inteligencija pridruži tomu gibanju, se razumi samo od sebe. Da su ovo posvidočili junaki u jednom selu, ko tako verno čuva svoj hrvatski karakter kot Trajštof, ki daje kotno peldu čisto hrvatskoga sela, nas obujno veseli. Pokazali su, da Trajštofci ne držu svoju općinu za selo žalosti, nego za ono, kako mi Hrvati ime toga sela izgovoramo, za selo vernosti katoličanstvu i hrvatstvu.

Prilikom nediljnoga blagosloavljanja zastave su trajštofski junaki očito potvrdili svoje katoličanstvo i hrvatstvo. S oduševljenjem su pozdravljali nimške govornike, ki su im povidali od lipote katoličanske misli, od moći kršćanskih organizacijov i hasnovitosti kršćanskoga žitka na ovom i onom svitu. A kad je zastupnik

PODLISTAK

Henrik Sienkiewicz:

Šlike iz sela.

(Nastavak 6.)

I onda, glej čuda! pisar izvadi pinez i reče: — No! gdo će prvi? Potpisali su redom, pak kad je Repa zel pero u ruku, žlezdavič odmakne pisanje i reče: Morebit ne ćeš? Vse se ovde čini od dobre volje.

A zač ne bi? Pisar veli na to: — Šmule! Šmul se pokaže na vratih. Ni? Ča željite, gospodine pisar? — Dojdi i ti, ter svidi, ča da se ovde od dobre volje čini. A za tim veli opet k Repi: — Znamda ne ćeš?

Ali Repa je jur bil potpisal svoje krampe, nit malo ne čemernije nego Šmule njegove, a za tim je zel pineze, izbrojenih pedeset rubljev, i sragil si je ih na prsij ter viknul: — A sad dajte još ruma.

Šmul ga donese: ispiji su ga nekoliko stakalcev po redu. Na to je Repa upro šake na kolena i počel drimati.

Zaljuljal se je jednoč, zaljuljal se je pono-

vič, konačno se je zrušil sa stolca i mrmljajući: „Bože! budi meni grišniku milostivan!“ zaspi.

Repovka nij došla po njega, ar je znala, ako se je opil, da bi joj moglo čemerno pojt. Tako se je to najimre mnogokrat pripetilo. A drugi dan po tom je Repa vsakiput prosil ženu za oprošćenje i kuševal joj ruke. Trizan joj nikad nij ništ za žal učinil, ali kad je bil pijan je kadkada čemerno prohajala.

Repa je ada prospaval vsu noć u krčmi. Drugi dan se je zbudil pri izhodu sunca. Gleda, otpira oči, ni li to njegova hižica, — a to je krčma, pak to nij niti velika hiža u koj je čer na večer sidil, nego glavna soba s divanom.

— U ime Oca i Sina i Duha svetoga! Još bolje pogleda, a to je sunce jur ishajalo i zagledvalo kroz bojadisana (pomoljana) stakla, a kod obloka je stal Šmul, ogrnut u smrtnu košulju i s tefilimom na glavi; on stoji uz okno i nagiba se i moli glasno.

— Šmule! ti kucak! — vikne Repa. — Ali Šmul nij ni čul. Nagiba se najper, nagiba se najzad i moli dalje.

— Onda se Repa počne badati, kako to vsaki seljak čini, kad u krčmi prespi. On nabada pineze.

— Jezuš, Marija! ča je ovo? Medtim se je Šmul namolil i svlukal smrtnu košulju i tefilim ter je projde sraniti u drugu sobu, pak se tihim korakom povrne ozbiljan i miran.

— Šmule?

— No, ča ćeš?

— Odakle su ovi pinezi?

— Ča, bedak, ča ne znaš? No čer si se s načelnikom pogodil, da ćeš pojt na mesto njegovoga sina pukati, pak si prijel pineze i pogodbu potpisal.

Sada stoper Repa preblidij kot stena i hiti kapu na tla, zatim se sam zruši na nju i počne kričati i zdvajati, da su stakla u krčmi zvonketala.

— No, glej da se odneseš van, ti vojak! — reče mirno židov.

Pol ure kašnje približil se je Repa svojoj hiži; Repovka je ravno spravljala ručenje, pak kad je čula, da su vrata zaškrpala, izleti ravno od ognjišća vsa srdita pred njega.

— Ti, pijanac! — počne.

Ali kad ga je pogledala, preseneti se, ar ga je kumaj prepoznala.

— Za Boga miloga, ča ti je?

Repa stupi pod krov. U prvi hipac nij mogal niti riči ispuštiti, samo se posadi na klup i se zagleda u zemlju. Ali žena je počela spitkovati i konačno je doznala vse. „Prodali su me,“ reče on na koncu. Ona počne strašno jaukati; on za njom; dičak u zibki se je počel plakati; a Črko je pred vratih tako turobno zavijal, da su iz drugih hiž žene s varljačami dotekle i jedna drugu pitale:

— Ča se je pripetilo u Repinom stanu?

— Naredno ju je stukal, je li?